

УДК 7.012:747

С.В. Оборська

ДИЗАЙНЕРСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ СТВОРЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ В УСТАНОВАХ ДОЗВІЛЛЯ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Діяльність людини у культурно-дозвіллевому середовищі є рухливою, її індивідуалізація сприяє успішній реалізації соціалізації й олюдненню життєвого простору, в якому вона реалізуватиме себе як активний суб'єкт культури. Діяльнісне корегування людиною різноманітних культурно-просторових ситуацій є стрижнем її духовно-практичного ставлення до цього середовища. Найголовнішими його ознаками є його предметність та просторовість, якості, важливі у художньому і рекреаційному дизайні.

Суттєве збільшення останнім часом різнопланових установ дозвілля та рекреації підтвердило соціальну потребу людини не лише у споживанні, а й у повноцінному відпочинку й проведенні дозвілля, де естетичне сприйняття інтер'єру набуває функціонального характеру у певному предметно-просторовому середовищі. У залежності від функціонального призначення інтер'єру установ дозвілля і рекреації дизайнер визначає його стильові особливості.

Дослідження концепцій створення інтер'єру в згаданих установах у науці представлено сьогодні працями українських та зарубіжних вчених: Н. Денисової [4], Л. Іванової [5], М. Мальської [6], О. Митрофанової [7], В. Ніколаєнка [8] й ін.

О. Митрофанова в своїй дисертації розглядає структурно-семантичні аспекти сучасного ресторанного інтер'єру як середовища виховання, яке сприяє розширенню функцій дозвілля, удосконаленню його форм [7].

У книзі Н. Денисової розглядаються проекти інтер'єрів ресторанів останніх років. Дослідниця аналізує нестандартні дизайнерські ідеї та рішення, що дозволяють людині культурно відпочити і з користю використати свій дозвіллевий час [4].

В. Ніколаєнко, досліджуючи архітектурні об'єкти громадського харчування, до яких відносить ресторани, бари, кафе, кафетерії, їдальні, нічні клуби тощо, визначає систему громадського харчування яка є одним із найбільш складних елементів архітектурної системи міста, що знаходиться у взаємодії з комунікативними, виробничими, житловими, екологічними тощо об'єктами міста [9].

М. Мальська висвітлює роль сучасних установ дозвілля і рекреації у розвитку об'єктів громадського харчування, визначаючи характер потреб людей в їх послугах. Великою популярністю серед дозвіллево-рекреаційних закладів у Києві користується кафе «Печера», інтер'єр якого створений з природної солі [6].

У навчальному посібнику «Дизайн інтер'єру готельно-ресторанних об'єктів» розглядається методологія формування інтер'єру готелів та ресторанів. Аналізується доцільність використання того або іншого стилю у сучасних інтер'єрах. В залежності від архітектурних особливостей приміщення автор пропонує основні дизайнерські стилі меблів, пов'язуючи їх вибір з концептуальними завданнями вирішення потрібного інтер'єру певного готелю та ресторану [5].

Основні принципи організації та вимоги до проектування предметно – просторового дозвіллево-рекреаційного середовища розглядає група науковців: Грицюк, С. Лінда та В. Якубовський у навчальному посібнику «Проектування закладів харчування» [3;106]. Проте слід зазначити, що наукових джерел із даної проблематики не так і багато, і зазначена проблема продовжує залишатися недостатньо розробленою. Тому метою представленої статті є визначення концепцій формування інтер'єру установ дозвілля і рекреації.

У технічній сфері життєдіяльності людства проектування передбачає розробку проектної, конструкторської й іншої документації, потрібної не лише у будівничій або технічній галузі, а й при створенні різних видів промислових продуктів. З цією метою виконуються економіко-технічні розрахунки, схеми і графіки, готуються пояснювальні записки, складаються кошториси тощо.

Під проектуванням традиційно розуміють специфічну діяльність, спрямовану на розробку проектів (за В. Далем). Вона характеризується характером дії і її спрямованістю на утворення чогось нового у майбутньому. При проектуванні користуються системним підходом, що має визначити структури даної системи, тип її зв'язків, основні категорії, специфіку впливів на неї зовнішнього середовища.

Формуванню проектування як виду інженерної діяльності з початку ХХ ст. сприяла необхідність креслярів у точному графічному зображенні інженерної думки для передачі її виконавцям на виробництві. Поступово проектувальна діяльність поширилася на науково-технічні розрахунки при кресленні основних параметрів замовленої технічної системи та її попередні дослідження [9; 710].

Гуманітарне проектування націлює не на продукування понять і уявлень, онтологічних картин, методів, засобів та форм самоорганізації, потрібних стратегам для руху суспільства вперед, але до різних цілей. У психології, зокрема, проектування стосується розробки певної послідовності розумових зусиль та психофізичних якостей, спрямованих на досягнення результатів духовно-практичної діяльності. Предметом проектування у дизайні виступає структура й функціональні якості предметного середовища у цілому та його окремих компонентів.

Категоріальний апарат дизайнерського проектування складають поняття образу, функції, морфології, технологічної форми, естетичної цінності й деякі інші. Дизайнерське проектування означає цілеспрямоване моделювання певного об'єкту на принципах загальнонаукової методології та прикладної естетики (так званий соціальний дизайн). Інституалізована проектна діяльність здійснюється в органічному взаємозв'язку із сучасним художнім мисленням, а, отже є невід'ємним компонентом системи духовної культури. Проектна культура відчутно впливає на сучасні науки, мистецтво, психологію людини, її ставлення до навколишнього соціального та предметного середовища. Через різні форми споживання й творчості відбувається формування стереотипів проектного переживання образу світу, який має бути створеним у результаті людської діяльності.

Комбінація різних способів проектної діяльності, спрямованої на певні соціокультурні об'єкти, зумовлює відповідну поліваріантність. Наприклад, унаслідок синтезу художнього й технічного проектування утворюється технологія дизайну з певною проектною парадигмою, що являє собою сукупність домінуючих у певну історико-культурну епоху ціннісних установок людської життєдіяльності. Диференціація стереотипів проектувальної діяльності, пов'язана з розв'язанням конкретних соціотехнічних проблем, спричинила появу численних форм інженерної та проектної культури, появи нових системно-методологічних орієнтацій. [9; 743].

Сучасне інженерне мистецтво (інжиніринг) – це професійне уміння використовувати досягнення науки з метою оптимальної переробки природних ресурсів в інтересах людства. Це також одна з форм комерційних зв'язків у сфері науки і техніки, головне спрямування якої – надання послуг з доведення дослідницьких та дослідно-конструкторських розробок до стадії виробництва. Інжиніринг базується на досягненнях фізики, хімії, математики, а також їхньому прикладному застосуванні у матеріалознавстві, механіці суцільних середовищ, термодинаміці, процесах перевезення й системному аналізу. З інжинірингом пов'язана більшість сучасних спеціальних знань.

Розширення сфер інженерної діяльності не лише у технічних і економічних галузях народного господарства зумовило виокремлення проектування у самостійну область та його подальшу трансформацію у системне проектування людської життєдіяльності. Функціонування системного проектування дедалі поширюється на різні галузі соціальної практики, включаючи сферу обслуговування, освітньо-виховний процес, управлінську діяльність тощо. Внаслідок формується так зване соціотехнічне проектування, що передбачає цілеспрямоване удосконалення в організації соціальних структур. На відміну від технічного проектування, тут головну увагу звертають на покращення умов людської діяльності, її соціально- психологічні аспекти.

Успішне розгортання дизайнерської діяльності на ниві дозвілєво-рекреаційного бізнесу передбачає два підходи. Перший з них пов'язаний із застосуванням театралізовано-ігрових технологій. Такий підхід з метою залучення постійних відвідувачів ресторанів та кафе змушує дизайнерів ретельно проектувати елементи театральної декоративності та бутафорії, практикувати механізми дотепної інтерактивності. Оригінальними у цьому плані слід вважати не лише креативні назви установ дозвілля і рекреації, а й створення інтер'єру у відповідності з його назвою. Формуючи за своїм задумом інтер'єр, дизайнер пропонує відвідувачеві синтезований образ – від оригінального художнього розпису інтер'єру до вигадливих назв страв у меню закладу.

Значну роль у забезпеченні популярності рекреаційного комерційного закладу відіграють його назва та місце розташування. Великою популярністю в одеситів та гостей причорноморського міста користувалася будівля ресторану «Дежавю», розміщеного біля Дюка (пам'ятника першому генерал-губернаторові Одеси Арману Е. дю Плессі, герцогові де Рішельє). Змістовне оформлення цього ресторанного комплексу відповідає сюжетній канві популярного кінофільму «Дежавю», знятого польським режисером Ю. Махульським в Одесі. Дія фільму розгортається у 1930-і роки почергово: в Америці, змученій «сухим законом», й сповненій трудового ентузіазму радянській Одесі, населення якої успішно займалося й самогоноварінням.

Відповідно зали ресторану представляли два світи – СРСР і Америку. Великі сталеві балки «американської» зали ресторану, виходячи зі стін, немовби підпирають стелю. Це створювало уявлення, ніби зала розташованій під «мостом», над яким підносяться окреслені на стінах силуети хмарочосів. У

припаркованому під «мостом» «кадиллаку» влаштований шведський стіл. Підлога прикрашена красивим ворсистим килимом, що робить кроки офіціантів зовсім безшумними, стіни оздоблюють масивні дерев'яні панелі з фактурною вставкою, еkleктичне поєднання респектабельності та порочності.

«Радянська» зала репрезентована фрагментом набережної, де пришвартовано білий пароплав, за яким відкривається обіцяна партійними функціонерами світла далечінь. Проте, як завжди, не все так чудово: під обідньою залою розташовані ідеологічно ворожий стріп-бар і підвальне казино – символ білогвардійського підпілля. Майстерно оснащений для вироблення самогону рукомийник – вершина тутешньої цивілізованості. Ресторан, вірний традиціям одеського гумору, пропонує і відповідні страви: закуски «Кальмарксизм», салат з язика «Не базикай» й ін.

При консервативному підході дизайнер ефективно використовує настрої. Рекреаційний заклад зустрічає клієнта домашнім комфортом (бар «Crazy Milk»), романтичними очікуваннями («Амаркорд»), почуттям захищеності і впевненості (коктейль-бар «Сейф») та ін.

Коктейль-бар «Сейф» у Києві, наприклад, є закладом багатофункціональним: у денні години він використовується як кафе і ресторан, а ввечері працює як коктейль-бар.

Дизайнери інтер'єру ресторану «Сейф» у Києві не перевантажують його деталями. Ефектність та стильність приміщень надають зі смаком підібрані поверхні з різною фактурою, які, чергуючись, задають певну синхронність співіснування речей: доріжка з драпірованих склом каменів у коридорі з їх фантастичним підсвічуванням, грубуваті цегельні колони, оригінальною є дерев'яна барна стійка з «зоряним небом» над нею, доповнювана стилізованим човном з пляшками напоїв та підсвічуваними панелями. Умеблювання коктейль-бару «Сейф» стільцями фірми Kartell від Ф. Старка природно вписується в інтер'єр.

Таким чином, важлива роль дизайнерами «Сейфу» відведена підсвічуванню, співзвучному з фактурою матеріалу, й відтак підкреслюється приваблива структурність площі. Система освітлення цього рекреаційного закладу продумана так, що натисканням кількох тумблерів змінюється функціональне призначення приміщення: його інтер'єр легко перетворюється з кафе-ресторанного у барно-клубний. Й урешті ексклюзивним для «Сейфу» є абсолютна відсутність інсталяцій і бутафорії.

Найскладнішим для дизайнера завданням є проектування привабливого для клієнта інтер'єру на рівні підсвідомості. Робота над інтер'єром починається з чіткої відповіді на запитання: якими ресурсами володіємо, що хочемо виготовити й для кого саме? Тому є особливо важливою струнка концептуальність дизайнерської діяльності.

Концепція (від лат. *conceptio* – розуміння) означає ідейний задум твору, його провідну думку. У різних дисциплінах цей термін має своє значення. В економіці він означає генеральну лінію дії в реалізації певних реформ, проектів і планів, програм, а також систему поглядів на процеси та явища в природі й у суспільстві. У філософії – це система поглядів на світ, тлумачення певних предметів і явищ. Вона ототожнюється з провідною ідеєю й конструктивним принципом, який реалізує конкретний задум у певній теоретичній значеннєвій практиці. Концепцією називають і базовий спосіб формування дисциплінарного знання, що поєднує у цьому відношенні науку, теологію та філософію як основні дисципліни, що склалися в європейській культурній традиції [1].

Концепція, проголошена вербально, часто стає назвою закладу. У вдалій назві виражається функціональна суть закладу. Наприклад, назва ресторану «Фасад» акцентує на соціокультурній ретроспективності й свідчить про творчий художній підхід дизайнера: усередині приміщення ресторану з'їмітована вулиця. А назва московського ресторану «Гоа» асоціюється з екзотикою такої ж назви індійського курорту, що відповідає іміджеві цього ресторану-клубу.

Формування інтер'єру потребує певної відправної точки, навколо якої формується майбутній рекреаційний простір. Дизайнер у пошуках потрібного часто звертається до набутків культурно-історичної практики людства, використовуючи вже виправдані досвідом концептуальні схеми художнього оформлення історичних стилів, розглядаючи їх як моделі або зразок у своїй дизайнерській діяльності. Тому зазвичай виправданим є використання у багатьох закладах дозвілля і рекреації фонтанів, картин, ваз, скульптур та інших вагомих елементів інтер'єрного «декору».

Приверненню уваги клієнтів ресторанної мережі сприяє стилізація інтер'єрів у контексті конкретних стереотипів історії світової культури, зокрема, «грецької зали». Орнаментом або картиною на античну тему, вазою «під антик» можна задати потрібне сприйняття інтер'єра.

Поняття стилю (від лат. *stilus* – паличка для письма; грецьк. *στήλη* – стела; у стародавньому світі та Середньовіччі) є багатоплановим. Стиль у літературі і мистецтві – єдність змісту, образності й художньої форми, що характеризує мистецтво певної історичної епохи та напряму за певних суспільно-історичних умов. Термін означає також індивідуальну манеру, своєрідні ідейно-художні прийоми та методи роботи митця [2].

Спорідненим із поняттям стилю є феномен *стилізації* – навмисне надання художнього стилю, притаманного конкретному авторові, жанрові, течії, а також мистецтву і літературі певної соціальної спільноти або етносу. Стилізацію слід відокремлювати від уподібнення, котре відтворює лише зовнішні риси безвідносно до конкретного художнього завдання, а також від пародіювання, в якому різко змінюються й гіперболізуються риси «прототипного» стилю.

Проектування інтер'єрів ресторану, бару або кафе як місць публічного відпочинку та рекреації у сучасному ринковому суспільстві є широким полем докладання творчих здібностей сучасних художників-дизайнерів. Причому функціонування інтер'єру тут швидкоплинне – не більше трьох-чотирьох років.

Отже, при створенні інтер'єру в установах дозвілля та рекреації кожен дизайнер керується певними дизайнерськими концепціями. Дизайн-концепція – проектний задум узагальненої конструкції, розв'язання науково-обґрунтованого завдання. Вона структурно складається з чотирьох логічно послідовних блоків: вироблення професійної ідеології унаслідок проектного аналізу; побудова системи принципів проектування; визначення параметрів конкретного образу речі; соціально-економічне забезпечення вирішення проблеми.

Список використаної літератури

1. **Бех В. П.** Технократизм у дискурсі проблем вищої школи / Бех В. П., І. В. Малик. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 263 с.
2. **Гриценко Т.** Культурологія. Навч. посіб. / Т. Гриценко, С. Гриценко, А. Кондратюк та ін.; за ред. Т. Гриценко [2 вид. |. - К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 392 с.
3. **Грицюк Л.** Проектування закладів харчування [Текст]: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Грицюк Л., Лінда С., Якубовський В. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – 184 с.
4. **Денисова Н. И.** Ресторанный интерьер: идеи и дизайн / Н. И. Денисова. – М. : Ресторанные ведомости, 2006. – 120 с.
5. **Дизайн интерьера отельно-ресторанных объектов** / Л. А. Иванова, О. В. Дышкантюк, Полевая С.Е. – Херсон : Олди-плюс, 2014. – 226 с.
6. **Мальська М. П.** Ресторанна справа / М. П. Мальська, О. М. Готоляк, Н. М. Ганич. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 239 с.
7. **Митрофанова Е. В.** Дизайн интерьера ресторанных заведений России конца XIX – начала XXI веков: автореф. дис... канд. искусств.: спец. 24.00.01 – «Теория и история культуры» / Е. В. Митрофанова; Ярославский госуд. пед. ун-т им. К. Д. Ушинского. – Ярославль, 2006. – 20 с.
8. **Ніколаєнко В. В.** Методика архітектурного формування загальноміської системи громадського харчування : автореф. дис. ... канд. архітектури: спец. 18.00.01 – «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури» / В. В. Ніколаєнко; Донбас. нац. академія будівництва і архітектури. – Макіївка – 2013. – 20 с.
9. **Степин В. С.** Философия науки и техники: учеб. пособ. / В. С. Степин, В. Г. Горохов, М. А. Розов. – М. : Контакт-Альфа, 1995. – 384 с.

Резюме

Розглядається концептуальність реалізації дизайнерських рішень інтер'єрів в установах дозвілля та рекреації. Висвітлюється специфіка оформлення інтер'єру та особливості його стилізації.

Ключові слова: дизайн, концепція, інтер'єр, установи дозвілля та рекреації, проектна культура, стиль, образ.

Summary

Oborska S. The design concept of the interior creating in the leisure and recreation institutions

A significant increase in recent years of diverse leisure and recreation facilities confirmed the need for social rights not only in consumption but also in complete rest and recreation, where the aesthetic perception of the interior becomes functional nature in a particular subject-spatial environment. Depending on the functionality of the interior of leisure and recreation facilities designer defines his style features.

In the technical area of human life involves the development of design project, design and other documentation necessary not only to builders or technical field, but also in the creation of various types of industrial products. To this end run economic and technical calculations, diagrams and graphs are preparing explanatory notes, consist estimates more.

We consider the implementation of conceptuality designs interiors establishments of leisure and recreation. Reveals the specifics of interior design and features of its styling.

The successful deployment design activity in the field of leisure and recreational business involves two approaches. The first of these is associated with the use of theatrical-gaming technology. This approach to attract patrons of restaurants and cafes makes designers carefully design and decorative elements of theatrical props, practice mechanisms witty interactivity.

Original in this regard should be considered not just creative names of leisure and recreation facilities, but also create interior according to his name. Shaping by design interior designer offers visitors a synthesized image – the original artistic painting interior intricate names to dishes on the menu institution.

When conservative approach leverages designer mood. Recreational facility meets the customer's home comfort, romantic expectations, a sense of security and confidence, and others.

The most difficult challenge for the designer is to design an attractive interior for the client at the subconscious level. Work on the interior begins with a clear answer to the question: what resources have, we want to make and for whom exactly? So is particularly important conceptuality slim design activity.

Attract attention of clients restaurant chain promotes interior styling stereotypes in the context of the specific history of world culture, including «Greek halls».

Related to the notion of identity is a phenomenon styling – deliberately providing artistic style, characteristic of a particular author, genre, trends, and the art and literature of a particular social community or ethnic group. Styling should be separated from assimilation, which plays only external features, without regard to the particular artistic task and of parody, which is changing dramatically and features hiperbolizuyutsya «prototypal» style.

Designing interiors of the restaurant, bar or cafe as places of public leisure and recreation in a modern market society is a broad field of applications creativity of modern artists and designers.

Therefore, when creating an interior in leisure and recreation facilities every designer is guided by certain design concepts. Design concept – the idea of a generalized project construction, scientific and reasonable solution of the problem. It consists of four structurally coherent units: production of professional ideology because of project analysis; building systems design principles; determining the parameters of specific image way; socio-economic support solution.

Key words: design concept, interior, leisure and recreation agencies, design culture, style, image artistic decoration, designer, interior design specifics, travel, taste, modern innovative technologies, national context.

Аннотация

Оборская С.В. Дизайнерские концепции создания интерьера в учреждениях досуга и рекреации

Рассматривается концептуальность реализации дизайнерских решений интерьеров в учреждениях досуга и рекреации. Освещается специфика оформления интерьера и особенности его стилизации.

Ключевые слова: дизайн, концепция, интерьер, учреждения досуга и рекреации, проектная культура, стиль, образ.

Надійшла до редакції 15.11.2014 р.

УДК 7.08-028.16

О.М. Тадля

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФЕРАНСУ В РОЗМОВНОМУ ЖАНРІ НА ЕСТРАДІ

Постановка проблеми. Аналіз проблем сучасного мистецтва естради дозволяє виділити певні локальні моменти, властиві цьому виду творчості. Трансформація, що відбувається з розмовними жанрами на естраді, а особливо з конференсом, являє собою структурну кризу. Кризу, не стільки пов'язану з художньою якістю жанрового матеріалу, хоча естрадна драматургія, майстерність артиста завжди була актуальною проблематикою, скільки криза, що стосується самого жанру в цілому.